

fa' creschintă că regimul constituțional este sorginta tuturor relelor, că de va mai dăinui, România este pierdută, și că numai un guvern absolut o poate scăpa, nefindul desmînțite, trebuia neapărat să se producă în străinătate impresiunile cele mai funeste. Așteptăm ca guvernul Măriei-Tale apărîndu gravitatea situației, se va grăbi a desmînți acele scumote peride.

În preința acestor noi pericole simțim și mai adînci solemnul apelul cu care ne-a onorat Mărie-Tal. Fii sigur, Prea înalțate Dămine! Concursul nostru cel mai călduros pentru organizarea și întărirea țării nu va lipsi în nici o ocaziune guvernului Măriei-Tale! Și noi, Mărie-Tal, ne aducem aminte de părinții noștri, și nu vom uita recula înaintea nici unui sacrificiu, pentru apărarea libertăților și a teritoriului patriei noastre!

Cîndu Messagiul Tronului ne vorbesc de patimă, de neînțelegeri, de lupte, și ne amintește că, timpul faptelor a sosit, n'ar fi fost de demnitatea noastră, și totu d'atădă am fi lipsit respectului ca datorim Tronului, de ne-am fi marginit a face din Adresa noastră o simplă parafrază a Messagiului.

Nu, Mărie-Tal! datorim Măriei-Tale, datorim Țării, datorim conștiinței noastre a spune Măriei-Tale adevărul în totă sinceritatea, și cu asea-a și sinceritate a dice nouilor ministri: Intreprindeți cu sinceritate și pe căile legale organizarea Țării și toate reformele de cari ea are nevoie, și, fără a vă mai întreba de unde veniți, șantem gata a vă susține din toate puterile noastre, căci suntem setoși de legalitate, setoși de lucrări serioase.

Nu mai cu acestu preț vom pute răspunde la așteptarea României și la apelul Tronului; așa numai, la momentele de criză ce întrevide messagiul Domnescu, Guvernul Măriei-Tale poate fi sigur d'a găsi, în sprijinul acestei Adunări, sprijinul națiunii întregi.

Să trăiești Mărie-Tal!

Trăiască România!

Membrii Comisunii: Grigorie Sturza, Dimitrie Ghica, Ioan Cantacuzino, Dimitrie Brătianu, C. A. Rosetti.

STUDIE FINANCIARĂ.

I.

Incheierea semilor statului.

Acea-a ce bețării noastre numără incheierea semilor visteriei se numesc astăzi regularea definitivă a bugetului exercițiului unui an. Vorbesc s'au schimbat, daru faptul a ramas u-nul și același; totu acel faptu care se exprima mai înainte prin incheierea semilor visteriei se exprimă și astăzi prin regularea definitivă a bugetului exercițiului. Asemenea bătrânii noștri aveau idee nu mai puțin limpede și despre faptul acela pe care noi îl exprimăm astăzi prin cuvîntul bugetu: el ilu numără smetă și înțelegu prin smetă ceea ce înțelegem noi prin bugetu; adică uă arătare de venituri și cheltuieli închipuite presumate, resemate pe aparințe, pe semne mai mult sau mai puțin apropiate de adevăr. De unde urmăm că bugetul, smetul acela-a ce se face la începutul anului trebuie la sfîrșitul lui se se reguleze definitiv, se se incheie cum se dice sîma în care se arată veniturile și cheltuielile cele reale, cele adevărate. Incheierea daru, a semilor, sau regulara definitivă a bugetului este uă operațiune cu multu mai importantă și mai esențială de cîtă însăși facerea și incuviințarea bugetului.

În adevăr, nu este destul numai se se autoriseze perceperea impozitelor, ca se se lipsese facerea cheltuielilor, ci trebuie se se facă și socotelele ca se se scie ce s'au luat și cît s'au cheltuit ce s'au cheltuit și cît s'au cheltuit din asea-a ce s'au autorisat a se lua și s'a otărit a se cheltui. Cu socotelele făcute scie cineva în adevăr nu numai ce s'a luat și ce s'a cheltuit, dar și cea-

ce a ramas a se mai lua, ce a ramas a se mai cheltui, cum și cea-a ce se pôte a se însemna ca se se ie în viitor și asea-a ce trebuie a se otări pentru a se cheltui în viitor. De aci urmăm că nu se pôte face bugetul pe anul viitoru mai înainte de a se regula bugetul pe anul trecut, mai înainte de a se incheia, semile, d'a se constata adevăratele și realele venituri care au a se afecta pentru cheltuielile viitoric. Procedîndu cineva altminte, adică făcîndu bugete pentru viitoru fără de a incheia socotelele pentru trecut se espune la a conta pe venituri ce pôte nu se pot realiza și a dispune de dinsele, ca de nisce lucruri închipuite pentru a face nisce cheltuieli reale, absolutu necesare, se espune, ca se dicem așa, la facerea unor cheltuieli neînțăturabile fără ca se aibă în dispozițiunea sea și venituri maneabile.

Din acesta se vede cîtă este de puteric și de rezonabile cuvîntul care vorbește că mai înainte de a se prezenta bugetul de venituri și cheltuieli pentru anul viitoru, trebuie se se prezinte socotelele de venituri și cheltuieli realizate în anul trecut; căci din aceste aflîndu ce s'au făcut în anul trecut, se pôte scie ce se pôte face în anul viitoru, și se incuiesc unu bugetu cîtă se pôte mai aproape de realitate, cîtă este cu puțință firea omenească de a prevedea viitorul și a statua asupra viitorului.

Afară de acestu adevăr și putericu cuvîntu economicu din care scotem uă absolută necesitate a incheierii semilor, a regularii definitive a exercițiului unui bugetu pe unu anu trecut, mai înainte de a pași la facerea unu bugetu pe unu anu viitoru, este în regulara definitivă a unu bugetu trecut și în dresarea unu altu nou bugetu pe viitoru și uă cesiune de cea mai mare însemnată pentru sistema de guvernămîntu supt care se află uă țară. Scitutu este că prin cesiunile de finante umanitatea a pașit către concista drepturilor iei usurpate de cătră cei ce căutau a o explota în interesul lor și în paguba iei. Ajungîndu poporele la sistema de guvernămîntu constituționale, adică la acelu în care mandatarii națiunii au suprema putere de a cerceta și de a consimți adunarea veniturilor și facerea cheltuielilor publice, de la sine se înțelege că teoriile absolutiste în materia de finante nu mai pot fi susținute, nici nu mai pot desbrăca poporele de drepturile lor inalienabile de a consimți și a legitima impozitele, și de a incheia socotelele prin mandatarii lor. Cei ce tagăduesc unei Adunări legislative dreptul suveranu de a incuviința bugetele, nu pot se nu tagăduesc și dreptul de a face definitiva regulara a bugetului. Lăsîndu daru la uă parte pe acei ce la noi, cum sunt dă, Costaforu, Boerescu și colegilor lor, au venit în 1863 a sustine teoriile absolutiste de care am fost scăpatu chiar de la 1832, de cîndu s'a introdus regulamentul. Dicem că incheierea socotelor dă mandatarii națiunii ocaziunea de a cunoște ce pot se suie sau se cobore la venituri, ce pot se mieșioresa sau se sporocă la cheltuieli. Cîntîndu acestu scopu, mandatarii națiunii nu au altu mijlocu prin care se-lu pôte ajunge de cîtă acela ce li se oferă de importanta operațiune a incheierii socotelilor. Cu regulara definitivă a bugetului pe anul trecut și cu incuviințarea bugetului pe anul viitoru, mandatarii națiunii, țîndu în mîna lor baierile pungei Statului (bugetul însemnăză punga) asigură țara de usurpările, de nedrețările și de impilările puterii executive. S'a versat multu sînge în lume pînă ce a ajunsu poporele în starea în care ne găsim noi astăzi de a

dispune de averea noastră, de a fisa dările prin mandatarii noștri și de a lua socotelele de la acei pe cari am insercinat cu stringerea impozitelor și cu facerea cheltuielilor publice. Cu incheierea socotelor puterea executivă vine și-si dă sîma de cele ce a făcutu cu banii țării.

Acastă dare de sîmă este aceia care imboldese necontenit, puterea executivă a căuta prin toate chipurile ca sa se-si facă uă Adunare servile care se incuviințeze ori ce socotele li va da și care se-l acorde ori ce bugete li va cere, sau se strice și se sfărămă uă adunare recalcrantă care nu incheie socotele mai înainte de ale cercata și care nu dă bugete mai înainte de a scie pe ce venituri reale se pôte întemeia cu totă probabilitatea. Servilismul Adunării generale, cum il dice Regulamentul organicu, a fostu ținta domnitorilor din partea cea de dincolo de Milcov. Ori ce bugetu incuviințat a fostu acordat, ori ce socotele dă a fostu incheiat de adunarea generală a Moldavei de la 1832 pînă la tratatul de Balta-limanu, și de la acesta, de Divanul obstescu pînă la sfîrșitul domniei principelui Grigorie Ghica, și apoi de consiliul administrativ în cursul Căimăcamlor pînă la 1858, și de Adunarea electivă pînă la 1860. Socotelele acestu anu se vedu publicate în Monitorul de sîmbătă, 16 noiebre anul curinte, afară de acele ale ministerului de Culte. Asupra acestor socotele avem de gîndu a prezenta observațiunile noastre, în studiile financiare ce intreprindem astăzi. Materia este nouă și interesantă, mai alesu pentru mandatarii națiunii de dincolo de Milcov. Acastă împrejurare ne impune datoria a intra în unele detalii pe care pôte le cunoște cei de dincolo de Milcov, înse asupra cărora avem trebuință de a reveni. Suntem obligați chiar de a reveni și pentru cuvîntu că în raportul făcutu Măriei sale de cătră d. Iliescu, fostul ministru de finante, s'a făcutu menționare de lucrările noastre financiare în calitatea de directoru alu biuroului statisticu din Moldova, spre a constata serviciul făcutu și spre a lăsa responsabilitatea asupra acelor ce, din cause politice, ne au destituit mai înainte de a severși lucrarea incepută. Deru așa cum am lăsatu-o, totu a servit la ceva, macar că nici pînă astăzi nimeni n'a rădicat udeficiul scîinței cu materiile ce am adunat și cari erau destinate a face se continue lucrarea statistică intreprinsă cu atata succesu de principelu Nicolae Sufu. Cerem ertăciunea cititorilor noștri de această mică digresiune, pe care mai departe vor vedea că n'afostu de lăsatu în uitare ca una ce se raportă la bazele fundamentale pe care se pôte așeza perceperea veniturilor publice. Daru se luăm lucrul de la începutu.

Cu toate că onorabilele statistice a vorbit la congresul de la Berlin despre lucrările statistice din Moldova intr'unu chipu ne dreptu, dupe noi, și ne favorabile. Românii de dincolo de Milcov, nu suntem de totu selatici, avem chiar lucrări statistice foarte însemnate în materia de finante, lucrări asemene cărora nu sunt încă făcute dincolo de Milcov. În ceea ce privește incheierea socotelilor și facerea bugetelor avem uă lucrare voluminoasă tipărită în tipografia domnului Gusti și Codrescu, și în care se cuprinde toate bugetele făcute de la 1832 și pînă la 1858, inclusiv. Luăm lucrul, precum se vede, foarte de sus, cu 28 de ani mai înainte; cînt am intruă și se răspundem și la pasagiul din discursul Tronului referitv la moștenirea financiară ce a luat guvernul actualu de la guvernul trecut. Luăm sîmă cu cîtă ne adormim amu com-bătutu regimul trecut, înse respec-

tu lu ce avem pentru dreptate, pentru această supremă lege a umanității, suntem dator a protesta contra aserțiunii de moscenire financiară din discursul Tronului de la 3 noiembrie trecut. Facem această protestare, și pe locu o și formulăm, dicîndu că chiaru trecutulu regulamentu din Moldova și'a incheiat totu deuna socotelele la finitul fiecărui an și numai dupe ce șeful Statului și'a dat semile, a dobandit bugetul pe anul viitoru!

Avem de spus altu ceva cu multu mai importantu pentru România de dincolo de Milcov, spre a spulbera acea nedreaptă aserțiune financiară din discursul tronului; daru în totă dîca avem se facem lucrul nostru, și astăzi ne ocupăm începîndu studiile noastre financiare cu România de dincolo de Milcov. Depuilîndu voluminoasă lucrarea a semilor incheiate și a bugetelor acordate în cursu de 28 de ani de la 1832 și pînă la 1858, dobîndim următorulu rezultat statisticu care prin cifre combate aserțiunea esagerată din Discursul Tronului. Cifrele aceste nu sunt cifre de bugete proiectate, ci de bugete definitiv regulate, de socotele de sîmă incheiate fără de concursul străinilor și mai alesu alu financiarilor franceși cari ne au incurcatu în locu se ne descurce. Se espunem cifrele mai înteu și apoi vom veni și la trebile marilor financiare care ne mîncă sute de mii de lei pe anu, făcîndu unu presinte cu multu mai tristă și mai durerosu, financiarmente vorbindu de cîtă trecutulu regulamentu a acruia chartă noi cesiata am arsu-o pe uă și de plîia în curtea mitropolitului pre care l'am sculat din patu ca se bine cuvinteze autodafeul nostru cu drepta sa ce tremurîndu de hîla și de bătrînețe.

Conformu paragrafulor 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116 din regulamentul organicu alu Moldovei, pagina 34, 35 și 36 și a paragrafulor 133, 134, 135, 136 din regulamentul organicu alu Valachiei, pagina 70, 71 și 72, socotelele Visteriei se incheiau la fia care trei luni, se cercetau în Moldova de către consiliul administrativ și în Muntenia de către sese deputați aleși de Adunarea generală; și dupe ce pe trimestru se supuneau domnitorulu socotelele cercetate, acesta le da controlulu, și dupe ce le mai cerceta și acesta, apoi la finitul anulu Domnitorulu le supunea Adunării generale, și dupe ce le cerceta și le incuviința și Adunarea apoi se întorceau Domnitorulu, și elu lîndu de base semile incheiate de venituri și cheltuieli ale anulu trecut venia și propunea Adunării Budgetulu, smetul de venituri și cheltuieli pe anul viitoru. În acestu chip mergeau

lucrurile pe cîndu erau dirijate de bunul simțu alu bătrînilor noștri. Daru de cîndu am intrat în regimul convenționale, bun, foarte bun în sine însuși, însu reu de totu aplicat de omenii ca domni Iepureanu, Costaforu, Crețulescu, Boerescu, și de străini s'au substituit pe sine legilor vechi și ne abrogate și au mersu dupe regulamente financiare făcute de dinșii și puse totu de dinșii în loculu legilor. De cîndu cu regulamentele financiare, și cu financiarii străini, noi cei ce suntem din animă atăgași regimului convenționale ne am vețutu scoși afară și din această lege nouă și din legea vechi. Socotelele, în locu de a se cerceta în toate trei luni, nu s'au mai cercetat nici macar uădată la trei ani! Bune sunt aceste înouiri afară de lege? Pasă acum de cercetă socotelele pentru venituri și cheltuieli făcute cu trei ani mai în urmă. Noi abea ținemu minte de aci pînă mîna, și cu vai cu chiu putem se ne aducem aminte de cifre dupe trei luni, și apoi ni le vom aduce aminte dupe trei ani? Eacă unde ajungem cîndu nu avem cerniture cu care trebuie se alegem binele ce trebuie se luăm de la străini. În scurtu, incheierea socotelilor dupe legea vechi pe ale cărea paragrafi le am citat mai sus, este mai bună, mai raționabilă de cîtă incheierea socotelilor fără de lege, și dupe trecere de doi și trei ani; căci regulamentul făcutu de d. Iepurenu, și moda franceză introduse printr'insulu, nu este lege, cu toate că și actualele ministru de finante, care se dice că se indrepta spre legalitate, referîndu chiaru în sinulu Adunării la regulamentul financiaru, intră ă-răși pe uă cale cu totulu anti-constituționale.

Dicem daru că în această privință trecutulu, care termina incheierea semilor la toate trei luni, era mai raționabil, mai multu în adevăr de cîtă presintele care ne mîna la doi și trei ani. Eacă în fine și semile incheiate în Moldova în trecut. Amu înaintat pre multu astăzi, și cată se ne oprim amănîndu pentru articulu următorulu observațiunile financiare ce avem de făcutu asupra depuilmentului ce facem asupra semilor incheiate ale Visteriei Moldavei ce l'am scos din actele oficiale publicate. Cei ce sciu cîti în acte cifre statistice, voru vedea că pînă la căderea din Domniă a lui Mihaiu Sturza veniturile Moldavei covîrșeau cheltuieli publice, precum covîrșeau și aici cîndu s'a inaugurat regimul convenționale, care dupe acum o dicem, a lăsatu de moscenire escedinte, ăru nu deficitu. I. I.

Semile incheiate ale Visteriei Moldovei.

anii,	veniturile,	deficituri,	cheltuieli,	escedinți.
1832	7,425,862,		7,425,862	968,770
1833	8,262,400,		8,022,129	240,271
1834	7,881,149,		7,504,620	335,693
1835	9,369,621,		9,402,712	269,273
1836	8,195,634,		8,155,006	40,628
1837	8,198,712,		7,814,784	383,928
1838	7,984,526,		8,018,931	40,685
1839	8,479,475,		7,818,226	661,249
1840	8,987,199,		7,816,670	1,170,528
1841	8,799,705,		7,973,068	860,856
1842	9,322,139,		8,095,578	1,226,881
1843	8,555,255,		8,137,948	717,307
1844	8,322,706,		8,167,798	654,798
1845	9,115,395,		8,478,463	636,932
1846	10,722,890,		9,687,176	1,035,714
1847	11,357,743,		10,131,319	1,226,424
1848	11,438,069,		10,257,841	1,180,228
1849	11,082,465,		10,364,962	717,433
1850	10,550,510,	1,154,311	12,048,072	
1851	10,789,028,	657,929	11,446,957	
1852	13,336,411,	862,835	13,699,247	
1853	12,579,962,		12,456,324	123,688
1854	12,031,217,		10,620,858	1,410,538
1855	14,259,027,	642,367	14,901,395	
1856	12,821,318,	3,583,898	16,405,217	
1857	15,394,476,	1,424,526	16,819,002	
1858	20,380,584,		20,441,833	285,750

VARIETAȚI
SCIINȚIE.Noile sperințe ale d-lui Professore Thury
de la Geneva.

Diariile de agricultură și inșeși foiele periodice de istoria naturale au tras de curindă atențiunea cititorilor lor asupra unei cestiuni lăstate până în ziua de astăzi între problemele cele ce din firea lor nu se pot deslega, și care cu toate acestea a primită o rață de lumină: se atinge de arta de a produce dupe voință animale bărbătesci sau femeiesci. Această cestiune, n'avem nevoie de a o dice, este de cea mai mare însemnătate nu numai pentru filosofii științelor, dar și pentru aplicațiunile ei la practica agricolă.

Spiritele îndrăznești ale tuturor școlilor s'au ocupat cu misterioasă problemă a generațiunii; și multe de teorie mai multă sau mai puțin întemeiate, mai mult sau mai puțin bizare sau dată la lumină și se păstrează în operele noastre de fiziologie; înse pentru toate aceste silințe, nu s'a dobindit nici o soluțiune pe care faptele se nu o fi desmînțit cu grăbire. Astăzi, cu toate acestea, un om vrednic de credință, un învețat serios, d. Thury, profesoare la Academia din Geneva, anunță că a descoperit legea care dirijază producerea seselor într'amindouă regnurile organice. Și aceea ce dă o adevărată putere argumentelor sale, este că profesoare genovesă a făcut sperințe al căror succes a dat teoriei sale o confirmare într'adevăr eclatantă.

Inșemnătatea descoperirii d. Thury, dacă va fi confirmată de faptele ulterioare, nu poate se nu fi apreciată de orî cine înțelege de o dată, folosul ce se poate trage din această teorie aplicată la înmulțirea și creșterea viteilor. În țerele în care laptele este principala producere, fie cine doresce a ave junce, acolo unde din contra este trebuința de vite de lucru, este de trebuință a dobindi tauri. Folosul de a pute dobindi după voință unul sau altul din aceste sesuri, se traduce pentru agricultor într'un beneficiu, și descoperirea științifică a naturalistului de la Geneva devine un element sigur de avuție publică.

Se ne grăbim a dice că specia umană nu este de loc în vorbă în teza de care ne ocupăm. Cum se va vede, numai la animale, și mai ales la animale unipare, sunt aplicabile observațiunile d. Thury. Prin urmare, s'avem a ne îngriji de consecințele ce ar pute aduce această descoperire în ordinea societății umane.

Dar, fără a mai prelungi precuvințarea, se venim la observațiunile d. Thury, și se arătăm mai înainte cum a fost naturalistul acesta îndreptat pe această cale.

Fiziologia spune că sesul nu se arată la fetus de cât pe la a doua lună după fecundațiune. Este deci în viața oscură a animalei, un moment oscur când balanța atărnă spre partea sesului bărbătesc sau a sesului femeiesc. Dar, producerea sesului este ea oare anterioră sau consecutivă fecundațiunii oului? Oare-cari fenomene observate la plante, au condus pe d. Thury la deslegare acestei greutăți capitale. Celebrul botanist Knight constata că căldura favorază formarea florilor bărbătesci în plantele dioice, cum sunt cănepa, castraveții. Căutând explicarea acestui fapt, d. Thury a fost condus a gindi că căldura nu lucră imediat, ci numai prin progresul mai rapid ce imprimă elaburațiunii sucurilor și formării organelor; astfel că adevărată cauză a producției bărbătesci ar fi dezvoltarea mai rapidă a organelor plantei. Inșă este permis oare a aduce puterile care produc această des-

voltare cu puterile care determină la început formarea sesurilor? Această asemilare se prezintă firesc spiritului, căci nu trebuie, fără necesitate, a înmulți puterile ipotetice.

Dacă cele două puteri despre care vorbim nu sunt osebite, trebuie a admite că este la plantă *indentitate primitivă la amandouă sesurile*; că osebirile sesuale nu se arată de cât mai târziu, și nu sunt altă ceva de cât graduri de dezvoltare sau de formare diferită, care se sfîrșesc prin a constitui două sisteme armonice, între care nu mai este cu puțină vre o tranșițiune îndată ce s'au dezvoltat, adică cele două sesuri vegetale.

Această indentitate primordiale este înșințată prin mai multe fapte observate la plante. Toți botanistii care, cu Wolff, Goethe, de Candolle și Robert Brown, consideră etaminile și pistilile, adică cele două sesuri ale plantelor, ca frunze modificate, admit prin această că la început aceste organe sunt identice. Concluziunea rămâne totu aceeași dacă s'ar admite, cu alți învețai, ca pistilul (organul femeiesc) se nasce prin adaugirea unui element alu țigoi la acela alu frunzei. Se vede căte o dată etaminile (organele bărbătesci) ale macului, de exemplu, transformându-se din întâmplare în pistile bine conformate.

Oservațiunea fenomenelor *declinismului* în vegetale vine și confirmă aceste ideile. Cele mai multe din plantele *dicline* (cu florile unisesuale) sunt de la începutul lor ermafrodite, și nu devin dicline de cât prin avortare. Anatomia comparată a panicului bărbătesc și a spicului femeiesc a porumbului, care au fost unul din cele d'antăii lucrări botanice a d. Thury, a atras atențiunea învețatului naturalist asupra faptelor din această ordine, dându-i această convicțiune că spicul și panicula porumbului sunt construite după unul și același tip și au același așezământ alu organelor, aceste organe neosebindu-se unul de altul de cât prin gradul și modul dezvoltării lor.

Intr'adevăr, pistilurile florilor de la panicula porumbului stau în stare rudimentară, precum și etaminile florilor sicului; este preponderanța finală a elementului bărbătesc în cea d'antăii, și a elementului femeiesc în cea de a doua. Desvălirea generală se face mai mult în lungime în panicula bărbătescă, mai mult în lărgime în spicul femeiesc, și pre când această de pe urmă se strînge și se înfășură, cea-laltă se întinde. *Declinismul* dar alu oare-cărora plante este, ca se dicem așa, întâmplător, dar nu ca la animale original și profund. Urmedu de aci că trebuie se fie cu mult mai ușor de a oserva faptele de această natură în plante de cât în animale, fiind că, în plantă elementul bărbătesc și elementul femeiesc își fac ecilibru la început, așa în cât va fi de ajuns aici de nise puteri cu mult mai mic pentru a face ca se atarne dupe voință balanța în favorul unuia sau altui ses.

Din tărâmul botanice, unde această cestiune a primit cele antăii lumine, d. Thury a transportat-o în dominiul organizațiunii animale, căci se află, suptu mai multe raporturi, foarte mari analogie între aceste două regnuri.

D. Thury luase din lucrările anatomice, începute cu d. profesoare Hollar, convicțiunea că, în regnul animale, organul sesuale bărbătesc și organul sesuale femeiesc sunt construite după unul și același plan fundamental, că sunt d'ua origine identică și că osebirile lor posterioare se pot explica curat numai prin oare care divergențe în modul și cantitatea dezvoltării la plante, cauză imediată a acestor osebiri sesuale este, după cer-

cările lui Knight, maturațiunea mai completă a organelor. Deci, întemeindu-se pe analogiile de care vorbim, poate cineva se generalise această observațiune, și pune ca lege universale, că sesul depinde de la gradul de dezvoltare sau de maturațiunea organelor; într'unu cuvânt, că este o cestiune de timp.

Este unu minut în viața germenului, când sesul se oțărăse, sau când se rădică din confuziunea originală. Acestu moment precede de bună sémă epoca când sesul începe a se arata la slabele nostre mișlocce de observare. Am spus la început că la mamifere, această epocă este pe la luna a doua după fecundațiune. Pentru a sci care este, la diferitele animale, momentul decisiv când se despart sesurile, am pute a ne servi cu unu mișloc direct: a alege oule a oare căru animale o vipar, a osebi oule deosebite vârste, și a le fecunda artificialmente, spre a vede ce vârstă corespunde la cele bărbătesci sau la cele femeiesci. Din nenorocire acestu felu de sperință ar fi greu de pus în lucrare. Ajunge cineva mai cu lesnire la același scop făcându oservațiunil asupra animalelor la cari oule sunt fecundate la trecerea lor, după eșirea lor din ovarie, și căutându a sci dacă bărbății se nasc din cele de pe urmă oare ale fie căria ouari: aceste de pe urmă pot fi considerate ca cele mai depline, mai perfecte, mai cöpte.

Marele naturalist Huber a făcut această oservațiune, este multu timp de atunce, la albine. Haber a recunoscut că la aceste insecte, aculemintile ce se fac de timpuriu dau femeie, în timpu ce aculemintile cele tardie dau totu deuna bărbăți. D. Thury crede că au constatat că același fenomen se arată și la paseril: cele de pe urmă ouă seot cocoși.

Ecă cum profesoarele de la Geneva a fost condus la această concluziune că oul este la început parte femeiescă până la unu oare care momentu, când fecundațiunea, făcută în minutul unei maturări mai depline, îi dă caracterul bărbătesc. Se șie că la femeile mamiferelor, oule se deslipesesc de ovariu la începutul timpului ferbințelii, și ca ajunse atunce la gradul lor de dezvoltare normale, aceste ou pot fi fecundate în totu cursul câtu ține această perioadă. Această durată este scurtă, fără îndouă însă la această epocă puterea genestică lucră cu activitate și trece prin fazele ei cu repejune.

Toate aceste priviri teoretice avu neapărată trebuințe de a fi supuse la criterium decisiv alu sperinței practice; ele n'ar fi avu fără de această nimicu din aceea ce le ar fi putu osebi din atate speculațiuni sau sisteme, ce s'au făcut asupra misterului atatu de adinc alu generațiunii animale. D. Thury a avu fericirea a găsi, nu departe de dinsul, unu stabiliment și unu sperimentariu foarte bine potrivit și unu și altul pentru a face această verificare. Elu s'adresat în luna lui Fevruarie 1861, la d. Georges Cornez, administratorul marii moșie Montet (cantonul de Vaud) și fiu alu vechiului președinte alu societății d'agricultură a Elveției romande. Elu a dat instrucțiune confidentiale d. Cornez, de a face se se gonască vacile la începutul intrării lor în ferbințelă pentru a ave junce, și, la sfârșitul acestei epoci, pentru a ave tauri. D. Cornez a urmat acestu sfat și a dobindit de îndată, toate rezultatele așteptate. În două-deci de casuri succesive au căutat a dobindi junce din vacile sale de rasă elvețiană și dintr'unu taur de sânge curat durham; în alte șese casuri a căutat a dobindi tauri curați durham elvețiani. În oare, în cele din urmă, un taur de sânge cu-

ratu durham menit a lua locul mai târziu acelu d'antăii. S'a cumpărat pentru această de pe urmă sperință, o vacă durham. Resultatele acestor două deci și două sperințe au fost cu totul acele preșise de d. Thury. Pote se fie o confirmare mai eclatantă a acestei teorie.

Broșura d. Thury conține atestatul datu de d. Cornez rezultatelor de mai sus.

D. Cornaz adaugă că dupe sperințele regulate a cărora rezultate sunt coprinse într'unu proces verbal dressat de dinsul, a voit se continue cu punerea în lucrare a acestei metode în folosul se. Dorind a dobindi mai ales junce, s'a mărșit a recomanda servitorilor sei de a da taurii la vacă când se vedu cele antăii semne de ferbințelă la dinsele. Această recomandare s'a făcut fără a arata că ține multu la dinsa ca se nu trească atențiunea servitorilor sei. Ea a fost destulă cu toate acestea pentru ca d. Cornez se dobandescă de atunce mai multe junce de câtu tauri.

Aceste curioase sperințe merită, după cum fiă-cine vede, o atențiune serioasă; ele merită ca se-și dea oineva ostentă de a le repeta; și fiind că ele nu sunt de loc greu de făcut, este de sperat că agricultorii vor fi în curându încredințat despre adevărata valoare a metodei noue ce o datorim naturalistului de la Geneva.

La vacă, durata totale a coborrei oului în materie este de 24 pînă la 48 ore. Fecundate în antea jumătate a acestei perioade, germenul va fi o femeiesc; fecundate într'a doua, va fi o bărbătesc. D. Thury numește *momentu de vire* momentu care desparte aceste două perioade, și care decide în favoarea sesului bărbătesc. Așa oul nefecundat va fi, după această teorie, mai anteu o femeiesc și dupe aceea o bărbătesc.

Când mai multe ouă se deslipesesc succesivmente din ovariu în cursul duratei unei perioade genesice, după cum urmeză la animalele multipare și la cele ovipare în generale, cele d'antăii ouă sunt în generale, mai puțin dezvoltate și dau femeie; cele de pe urmă sunt mai formate (cöpte) și dau bărbăți, după cum s'a constatat această cu albinele și cu cocoșii. Dar dacă vine a doua perioadă generatrice dupe cea d'antăii, dacă impregiurările esterioare sau organice se schimbă, cele de pe urmă ou pot se nu ajunsa la gradul de maturațiune completă și se dea din nou femeie. În generale, fenomenul par a se complica la animalele multipare.

Autorele n'a căutat până acum a descoperi, pe calea sperimentale, care sunt modificățiunile ce se aduc legii generale de către impregiurările esterioare, este durată relativă a celor două perioade mai ales la individe diferite; în fine pînă la ce punct predispozițiunea individuală poate prelungi sau perioda femeiescă, sau perioda bărbătescă, sporind în acestu chip sorțile concepțiunilor femeiesci sau bărbătesci.

D. Thury termină broșura sa prin oare-cari indicări practice pe cari am fi dorit avea mai complete și mai circumstanțiate, însă care vor putea servi de povățatori în cercările ce agricultorii vor se întreprindă.

D. Thury recomandă mai anteu de toate sperimentatoriului de a urma o dată cu bagare de sémă marja caracterului, și durata fenomenelor de ferbințelă ale vacii asupra căre se propune a se face sperințe. După ce se va fi observat bine particularitățile individuală a acestei manifestațiunii, se va procede în chipul următoriu: pentru a dobindi o junce, se va face germenul datu ce se vor arata cele antăii, și se va pune în contact cu un taur de sânge curat durham; pentru a dobindi un taur, se va face germenul datu ce se vor arata cele antăii, și se va pune în contact cu o vacă de rasă elvețiană.

dobindi unu taur se va ascepta până la finele ferbințelii. Aceleași sperințe pot fi încercate și cu caii, măgarii, oile, caprele etc. Este vederat că nu se va putea dobindi nici un rezultat sigur cu animalele a cărora semne de căldură sunt vage sau ecivoce, aceea ce se întâmplă cu vitele puse la îngrășat sau închise în grajduri, însă rare ori la animalele cele libere. Trebuie dar a lua totu-deuna individele în starea normale, sănătoșe și viețuind în aer liber.

La 17 Augustu trecut, d. Thury adresa Academiei științelor o scrisoră prin care cerea ca se se o-samine de către o comisiune faptele, relatate în memoriul se asupra legii de producere sesurilor. Dupe cererea d. maresalului Vaillant, imperatul a acordat autorisarea de a repeta în fermele agricole dependinți de ministerul de Statu sperințele cari au fost încununate cu un succes atatu de strălucit la Montet, sub direcțiunea de Cornaz. Se sperăm că comisiunea va aduce la cunoștința publică rezultatele acestor cercări, a cărora însemnătate nime nu poate se o contesta. De multu timp, opiniunea este acreditată că omul n'are putere asupra misterioșelor fenomene ale producerii sesurilor, și că toate cercările asupra acestui subiectu trebuiesc clasate în aceeași categoriu în care se afla problema miscării perpetue sau a ceea ce cadraturei cercului. Inșă această opiniune n'are altă base decât neisbîndă silințelor timpilor trecuți; progresul științelor poate se dea oare eclatant desmînțire. Nu se poate pune aci înainte, ca obiecțiune, ordinea providențială ce domină în lucrurile create, nici a pretinde că omul n'ar putea turbura această ordine prin intervențiunea sa; nu trebuie, într'adevăr, a confunda ordinea cea imutabile a naturii cu ideia ce n'am făcută, cu imperfectele noastre cunoștințe, într'ua epocă dată: această idee poate și trebuie se se schimbe cu progresul timpului.

Aucă unu cuvânt: broșura d. Thury, scurtă și cu mișcă, nu se află în comerț; ea nu se vede, se dice în titlul ei. Indemnăm pe autor a eși din această rezervă, și a face ca lucrul său se pot fi citit și de acel ce nu sunt dintr'o amici se. Am avu multă greutate până ce ne-am procurat-o. Comunicațiunea ei ni s'au făcută prin buna-voință a fratelui nostru d. Barral, care a tratat acestu subiectu în alu se *Ziaru d'agricultură practică*, totu-deuna sciutoriului de observațiune și de descoperire cele noue în agricultură. Nu scim ce ar împedica pe autor a depune broșura sa la vre unu din librării Parisului.

(Louis Figuier. *Un Français* din 22 Noembre.)

DOMNUL P. C. LA IAȘI.

Am primit epistola d-v. de la Noembre, relativă la posesiunea *Germanescilor*.

Cu părere de rău vă anunț, domnule meu, că nu putem publica acea epistolă pentru că este anonimă. Ve rugăm dar a ne-o trimite scrisă, dacă nu pentru publică, cel puțin pentru Redacțiune.

Cu această ocaziune mai anunțăm și astă dată pe toți aceia cari fac o nădădă d'a adresa acestei foie scrisori, că nu se pot publica de câtu aceia cari vor fi scriserile, cel puțin numai pentru Redacțiune; căci ea nu poate lua răspunderea reclamarilor și comătarilor ce i se trimid de persoane cari voesc se remăia necunoscute.

(Redacțiunea Romanului.)

ERRATA. Din greșală tipografică, s'a pus în explicațiunea dată de d. Gr. P. Serrurie în cestiunea epistolei d-n „Buciumul” No. 145, și înșcrată în această foie de ieri pagina 3-a, la linia 19-a din colona 2-a n'a înșcrat, în locu de N'A ESITAT, precum este în textu.

Administrațiunea acestui ziar.

Sunt rugați toți dd. foști și actuali Corresponzenți ai acestei administrațiuni, cum și dd. abonați, să bine voască a grăbi trimiterea banilor ce datoră de pe abonamente și anuinciuri până la finalul corentei lună, căci atunci va fi nevoită a cere prin publicitate plățirea lor de la ori-care va tăcea și astă dată. Gr. P. Serurie.

Korespondința Administrațiunei.

D-lul Emanoil Gr. Auostolesks, la Pitomi. Lei 26 mi 1/2 nlată inserării anunțului d-v de 6 ori, s'as nriimită mi anunțului s'a inserat s'ab No. 875.

D-lul Gigu Mergitesks, la Fokmani. S'as nriimită lei 76 nlată reabonamentului d-v ne 6 luni la avestă ziară și mi vi s'a snediată bilețelă No. 13,419 imurensă ks foile de la 1 Noembrie krentă ama intokmal ksmă do-riği a le avea.

D-lul G. Miresks, la Pitomi. Priimind-se lei 76 nlată abonamentului d-lul G. Zissidis ne 6 luni la avestă ziară, vi s'a snediată bilețelă No. 13,420 imurensă ks foile de la 16 Noembrie krentă.

Onor. Bisroș postală din Brladș. Lei 76, nlată abonamentului d-lul Aga G. Kostaki ne 6 luni la avestă ziară s'as nriimită mi vi s'a snediată bilețelă No. 13,421, imurensă ks foile de la 16 No. marș korentă.

D-lul V. Bskmznesks la T. Jislă. S'as nriimită lei 128 în 4 galbeni asatriai, triminți de d-voastră nentș reabonamentului ne snă anș la avestă ziară, mi vi s'a snediată bilețelă No. 13,422 ce kongine reabonarea d'neavoastră nșmaei ne zeye lni, fiind ks kostălsă abonamentului ne snă anș la avestă ziară ester, ks norisă postală lei 152. G. H. Serurie.

SALA BOSEL
TEATRU ROMANU
SOCIETATEA DRAMATICĂ.
Joui la 21 Noembrie 1863.
se va juca **PIEȘA**

DALILA

Dramă în 3 acte și 6 Tablouri de d. Octave Feuillet.

Prețul locurilor sunt cele obișnuite.
Începutul va fi la 7 1/2 ore.

Spre știința publică.

Cu onore incunoscințăm onor Publici și d-lor voiajiori că am lăut în întreprisă Otetul de Londra (fosta proprietate Ciocan) calea Mosiloră.

Nuă aristare a mobilelor, strictul și bunul serviciu al camerilor, caffenoa și restaurantul din nuă arangiate, vor contribuie ote se constituie, prin curățenie, nutrimente gustoșe și prețuri moderate, deplina mulțumire a onor. Publici.

Fleș și Bonyhard întreprindătorul.
No. 873 3 2z

De vindare Doue perechi case în orașul Câmpulung, pe loc moștenesc străda, principala, poziția cea mai frumoasă. Doritorii de a le cumpăra se pot adresa în Pitești la suptul însemnatul proprietarul lor, sau în Câmpulung la d. Procopio Constantinescu. Emanoil G. Apostolescu.
No. 875 6 2z

Din certa înțelepților profită alți.

D. C. Cotescu, eșit prefect la Argeș din certa Camerei cu Guvernul, cu No. 8753 a ordonat sub-prefecturii ca să-mi respecte posesia pe moșia mea GALAȘESTII unde și locuim, și prin No. 5303 a contra-ordonat să mă isgonescă d'acolo, ceea ce s'a și efectuat, cu chipul cel mai culpabil. Apoi ca ce fel de stimă putem avea către un funcionar, care el însuși nu s'a respectă pe sine cu ordine și contra-ordine, pite că d-lui se semetește că este deputat abinut fără să se gindăcă că tocmai un Deputat urmă să dea exemple de legalitate. Guvernul însă, către care am protestat, în iubirea sa de dreptate, speră să mă satisfacă. Toma Conțescu.

No. 874 1

de vindare Moșia Vilneis de 1 zice mi Kotenige în distrikțelă Msmuelș o orș aproape de oraș Kimș-lungă, proprietate a d-nei Kasandra Kornș-gianka, se vinde oxavnikă. Doritorii să v. adresa la d-ei în șliga Tirgoviuți No. 26, vis-a-vi de biserika Ma-neu-bratara.
No. 864 2 3z

MAGASINULU
CU
MARFURI COLONIALE,
COLORI SI ALTELE

ALU LUI

NICOLAE IOANID

CE SE AFLA VIS-A-VI DE PALATULU PRINCIULUI STIRBEIU

CU SEMNUL LA „SOARE”

S'A MUTATU

A TREIA PRAVALIE

în sus, totu pe același rând No. 130.

Sub-semnatul cu această ocașione nu lipsește a ruga pe Onor. sei Comitenți ca să-l onorese și la noul seu Magazin, unde vor găsi în calitățile cele mai bune toate articolele necesare casei, precum: ZACHAR, CAFELE, ROMURI, CEAIURI, felurite VINURI Frantozesti și Unguresci, LIQUORURI adevărate de Rivoir freres, CONSERVE ALIMENTARE, felurite MEZELICURI, CIOCOLATA, SARDELE, MUSTARURI adevărat frantozesci, UNTU-DE-LEMNU Turcescu și Francesu, cu ocașia și la butelei, LACU și GRUNDU de ceruit și alte articole toate în calități superioare și cu precieri foarte moderate, ast-felu în cât potu fi toți Domnii visitatori cu desăvirsire mulțumiti.

No. 777

NICOLAE IOANID.

MAGASINULU

DE

COFETARIE.

Calea Mogoșoi, vis-a-vi de Biserica Albă

Case e Madam Efrosina Istiotii No. 71.

Totu de odată Supt-Serisulă cu onore recomandă Magazinul Seu bine aranjat și asortat, cu osebite Specii de BOMBONE fine de Paris, COMPOTURI de diferite fructe, LICUORURI frantuzesti, VINURI străine, CARTONAGE de Bombone, precum și DULCEȚURI de totu felulă de fructe; și în totu timpulă se găsește Patiserii prospete. Asemenea se însărcinează cu Bufeturi pe la Nunți, Botezuri, Soarele și altele; cu această ocașie, Supt-Serisulă nu lipsește a face plecata sa invitațiune.

No 832 **Dimitrie Vasilescu & Comp.**

5 3z

PHOSPHATU DE FERU.

de LERAS, farmaceuti, doctori de știință No. 7, rue de la Feuillade, la Paris. Acesti remedii nou feruginosi împreună com- puziunea oselor și sângelui, și coprinde ferulă în starea licuidă. După observațiunile fă- cute în spitaurile Parisului și coprinse în prospectu, este superioru hapurilor feruginosă, lactatului de feru, ferului redus prin hidrogena, hapurilor și șirupului de iodură, de feru, și tă- măduiesc rapede și fără constipațiune colorile palide, durerile de stomach, digestiunile grele, sârăciră sângelui, pierderile de putere și de poftă de mâncare menstruațiunile anevoioșe și flărele albe. Împlinesca loenul untului de ficat de pește, conservă de minune sănătății și susține persoanelo delicate sau slabe de piept.

Depozitū la BUCUREȘTI, la farmacia lui A. STEEGHE, la GRAIOVA la D. 43 1s.
No. 739

După raportulă aprobativă a Comisiunei superioare medicinale, aprobate de înaltul Ministeri regesc ală Barariei

BONBOANE DE
DOCTORULUI

Asiō districtuală

IERBURI A
KOCH

in rigatulă Prussiei.

dovedite prin cercare: — precum rezultă din atestate autentice: — pentru in- gredientele lor numeroșe a celor mai escelente și salutare sucuri de ierburi și plante, în contra tusei de recelă atât cronică cât și trecătoare, în cono- tra guturaci, regușelei, înăbușirei, grămădirei de flegmă su- părărilor de piept și tutoru efectiunilor catarajice, exercitându în tōte aceste casuri uă inriuire alinătoare, indulcitoare și făcătoare de bine asupra sistemel respirătoare iritate și fâmficările sale, înlesnind scōterel flegmel și întăriend prin ingredientele lor nutritōre și întăritōre pielea efectată a bronchiilor.

Spre a preveni ori ce erōre să se observe bine că — BONBOANELE DE IERBURI cristalisate ale DOCTORULUI KOCH — se găsesc în pachetate numai în cutii lungulețe originale investite cu timbrulă de maș sus, și că se vind singurū numai totu d'ana adevărate în Bucuresci la dd. Martinovici et Asan; în Galați la dd. Junghans et Müller; și în Iași la d. Michail Neumaan.
No. 567. 11

M-lle Ernestine Lebleu

Are onore a incunoscința familie cari arū bine-voi a-i acorda încrederea, că au

deschisū unū Pensionatū de fete, ulița Cole- giului No. 24, vis-a-vi de Academie.
No. 858 4 2z

De arendat moșia Kostesti- lăncă din dist. Dimbovici ks de nștare de Bskrenti de 3 nouti ks xanș mare de zidș nōș la drș msli nouă, ks Magazin nșoi, in- kntōare de 500 kile, ks pntale asol, ks 120 nōgane arate de tommi, jsmntate grș roma banș de samingș, ks nodă ne risli Ar- gēurs, ks tēre de nșdșre mi zē- vol, se dz în arendș ne term-nș de 10 ani de la sf. George 1864. Doritorii se vorș adresa nentș reșsegnimente în toate zilele de la 10 nșzi la 12 ore de dimineagș la d. Konstantin Kostesks kalea Mogomoai No. 60.
No. 866 4 2z

OFERTĂ DE BANI.

Partikșlari mi komerșianți în Prin- cipatele Rșntreș notș dobindi im- pr. mstșri de ori se mșrime, însă ne mai nșgins de 2,000 galbeni asetriai, în kontra inotekșri de imobile (posesi- une teritoriale): kambiale nolige de asikșrare mi alte sikșrange, ks kon- digiuni foarte avantajioșe. Cel ce vo- eskș a profita d'aveastă ofertă se vor adresa prin skrișori frankate la M. Care of Mowbray, 9 Flora-Terrace, Spa Road London S. E. No. 839 9 2z

Dinți Artificiali

ștră krlige nui legșșri,
JOHN MALLAN.

Dantistū de Londra,
în kasa Rech Podș Mogomoai
No. 818. 3 2z

MAGASIN DE HAINE

AL LUI

FRITZ HERFURT.

Se recomandă înaltei Nobilități și Onorabilului public

Că i-a sosită unū mare asortimentū de haine dupe modele cele mai nui de

Paris, Londra și Viena,

pentru sezonulă de acumū, și cu prețuri forte moderate. Toti de o dată arată că-i va sosi în tōtă luna marfă nouă.

Magasinulă se află pe podulă Mogoșoi vis-a-vi de ministeru de Resbelū No. 10

Fritz Herfurt

neguțatorū de haine de Viena.
2. 3z

No. 868

LA MAGASINULU

LAZAR & D. STAIKOVITZ

Hanu Serban-Vodă No. 19 și 20.

Aș sosită DULCEȚĂ de CHITRĂ rasș mi bskșgi, PESMEȚI de CEAIU ENGLEZEȘTI mi de HAMBURG, LIQUORURI mi CHOKOLE FRANTOZEȘTI FELURITE COMPOTURI în sironș, MEZELICURI străine, URĂ mi BRINZĂ de BRAȘIOVU pre- kșmș mi alte msle artikole Koloniale toate foarte nroastete mi ks nregșri moderate.
No. 865

Pianuri noui de vindare.

La sētș semnatulă a sosită Pianuri de la Boesendorfer de lemn de HALISANDRŌ, MAXAGONI mi de NŠKŌ. Pianos de Pleyel mi Boisse- lot din Paris, care se vinde ks toate garangile verate.

DESFAȚERE ȘNȘI mare nșmșrș de Pianuri ks nregșri foarte sk- zate. SINT MI MIANȘRI DE INKRIAT saș de vindare ks kșșșri ne l-nd.

Mai rekomandș sab-semnatulă magazinulă seu de Mszikș bine au- vizionatș, mi urimeinte komandș care vorș fi grabnikș esekștate.

Se rekomandș mi o mare KOLLEKȚIUNE DE GRAȚRI mi TA- BLOȘRI ks nregșri foarte skșșzate.

A. GEBASER.

Magasinulă de Mszikș mi de Instrumente PODȘ MOGOMOAI Kasel. HOETSCH ET MILLER alșșri ks Passagisli Romnș.
No. 749 7 2z

Spre știință

Sub-semnatul se anu- nce că dore- sce a intra ca servitorū la vre unū arendaș de moșie afară, ori la vre o prăvălie, sau la vre o curte de boerū ca îngrijitor.

Sub-semnatul se anu- nce că dore- sce a intra ca servitorū la vre unū arendaș de moșie afară, ori la vre o prăvălie, sau la vre o curte de boerū ca îngrijitor.
P. Vasilescu.

No. 872

3 3z

IOSIF SINGER.

Magasie de haine bār- bătești podu Mogoșoi hanu Filipescu No. 87. Mare alegere din tōte felurile de îmbrăcămīni cele mai modernē CU PRECIURI FOARTE MODERATE.
No. 866 14 2z